

прогресивні форми і методи навчання.

Доведено, що формуванню у слухачів творчих здібностей і креативних якостей керівника сприяє застосування таких методів проведення занять: проблемного методу та методу аналізу конкретних ситуацій з елементами командно-штабної (ділової) гри.

Запропоновано застосовувати вищезазначені методи для формування креативних якостей державних службовців сфери цивільного захисту, алгоритм створення креативної ідеї.

Перспективою подальших досліджень вбачається у подальшому удосконаленні методів навчання, що стимулюють креативні якості державних службовців.

Калушин В.М., майстер виробничого навчання НМЦ ЦЗ та БЖД Херсонської області

СТИМУЛЮВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ СЛУХАЧІВ ДО ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОГО РІВНЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Ефективність підвищення кваліфікації кадрів великою мірою залежить від його організації, яка передбачає як створення й чітке функціонування системи підвищення кваліфікації в цілому, так і організовану роботу кожної ланки цієї системи, змістовність навчання, взаємодію навчальних структур, організаторів навчання з центральними й місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями.

Багаторічний досвід організації підвищення кваліфікації кадрів навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності свідчить, що її успіх досягається лише тоді, коли вона базується на наукових міцних засадах. Саме ці принципові засади дають можливість визначити головне в роботі, найважливіші напрями і завдання, конкретизувати їх через використання різноманітних засобів, форм, методів організації підвищення кваліфікації майстрами виробничого навчання при проведенні групового заняття з керівниками навчальних груп із підготовки працівників суб'єктів господарювання.

Забезпечення майстром виробничого навчання кожного етапу мотиваційного циклу в навчанні може здійснюватись за допомогою спеціальних прийомів і методів.

Практика НМЦ ЦЗ та БЖД Херсонської області свідчить про доцільність використання під час проведення занять за програмами практично-діючих семінарів таких методів:

1. Комунікативна атака – швидко включає та мобілізує аудиторію до навчання; зацікавлення, дія якого ґрунтується на активізації емоційної сфери

слухача - викликання його подиву, захоплення через використання ефекту новизни, несподіваності. Комунікативна атака може здійснюватись на будь-якому етапі мотиваційного циклу в навчанні, але найбільший ефект вона дає на вступно-мотиваційному етапі (на початку вивчення дисципліни, теми, заняття).

2. Доведення та переконання – активізація вольових зусиль слухачів через пояснення їм необхідності навчального матеріалу для життєдіяльності. Метод є продуктивним у дорослій аудиторії, при появі сумнівів у слухачів стосовно якогось питання, висунення критичних зауважень. Від викладача вимагає впевненості у поведінці, логічності і доказовості його міркувань, володіння відповідними прийомами.

3. Метод долання перешкод – зумовлює активізацію розумової діяльності слухачів через створення спеціальних умов виконання завдань. Потребує достатньої свідомості та зрілості учнів, їх здатності до долання спеціально висунених перешкод.

4. Метод закріплення позитивного враження – спосіб мотивації та стимулювання подальшої самостійної роботи слухачів, підтримки їх позитивного враження від заняття, теми, дисципліни, викладача. Найчастіше застосовується на завершальному етапі мотиваційного циклу.

Експлуатація здатності людини до підвищення ефективності діяльності через вольовий імпульс призводить до перевантаження захисних механізмів організму, розвитку хронічного стомлення, зниження мотивації навчання. Саме активізація, стимулюючи додаткові резерви організму, дозволяє покращити умови навчання, зберегти енергоресурси, підтримувати оптимальний рівень працездатності. Серед прийомів, що дозволяють активізувати вольові зусилля слухача без насильства над його особистими бажаннями та інтересами, застосовуються наступні:

➤ «натяк» – прийом, який зберігає самолюбство та використовується при незначних порушеннях, що не підлягають відкритому засудженню. Інформація викладача подається таким чином, що показує учню його недоліки та можливі шляхи їх подолання, залишаючи його нерозпізнаним. Слухачу надається можливість врятувати своє обличчя в очах товаришів.

➤ «удавана недовіра» застосовується до слухача з метою зачепити його самолюбство, викликати прагнення довести зворотне в свою адресу. Наприклад: «Це завдання не дуже тяжке... Але у вас може не вистачити терпіння довести його до кінця...». Важливо, щоб учень не здогадався про істинну мету впливу.

➤ «удавана заборона» – прийом, ефективний при необхідності повернути зацікавлення до повсякденного. Викладач навмисне драматизує ситуацію, підкреслює її неповторність і важкодосяжність цілі. Заборонений плід завжди солодкий, спрацьовує механізм задоволення потреб і зараз вже всі самі прагнуть, наприклад, прочитати цю книгу, оволодіти цим навиком і т. д.

➤ «схвалення» і «похвала». Схвалення виражається короткими висловлюваннями типу «молодець», «правильно», «вірно». Похвала – оцінка з

аналізом діяльності. Застосовується в індивідуальній бесіді, у ході занять. Обов'язково повинен бути аналіз опрацьованої слухачем роботи.

➤ «довіра» – пропозиція викладача слухачу тимчасово діяти на власний розсуд в розрахунку на його ініціативу і компетентність. Стимулюючий ефект вказаного прийому базується на підвищенні задоволеності працею і взаємодією із педагогом.

➤ «стимулювання часом» полягає в наданні можливості прискореними темпами виконати завдання, а залишок часу використати для себе. Демонстрація такої довіри, надання «свободи дій» сприяє активізації.

Клим'юк М.М., начальник Ліцею цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця)

ЛІЦЕЙ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В СИСТЕМІ ПРОФІЛЬНОЇ ОСВІТИ. РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ліцей цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця), відповідно до установчих документів, є загальноосвітнім навчальним закладом III ступеня, що забезпечує здобуття вихованцями повної загальної середньої освіти на рівні державного стандарту та допрофесійної підготовки у сфері цивільного захисту, з метою подальшого продовження навчання у навчальних закладах сфери цивільного захисту та проходження служби за контрактом в органах і підрозділах цивільного захисту на посадах осіб рядового складу служби цивільного захисту.

З моменту створення ліцею його діяльність, крім установчих документів, регулюється Законом України «Про загальну середню освіту» (зі змінами та доповненнями). Відповідно до діючого законодавства, ліцей був створений як структурний підрозділ Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Відтак саме в його стінах, відповідно до ст. 9 Закону України «Про загальну середню освіту», проводиться допрофесійна підготовка.

Великим позитивом допрофесійної підготовки в ліцеї є її комплексність. Вона полягає у викладанні відповідних предметів, факультативів, цілодобовому перебуванні вихованців у закладі з дотриманням правил внутрішнього розпорядку й розпорядку дня та роботою вихователів – офіцерів, які забезпечують реалізацію виховних та адаптивних завдань. Це створює умови, наближені до умов навчання у навчальних закладах сфери цивільного захисту.

Про дієвість даного закладу, результативність допрофесійної підготовки та реалізації профільності свідчить той факт, що із 73 випускників ліцею 63 продовжили своє навчання в закладах системи сфери цивільного захисту.

Концепція профільного навчання у старшій школі, прийнята в 2013 році, додала «цеглину» нормативно-теоретичного змісту у фундамент діяльності ліцею, а саме закріпила доцільність існування ліцею як структурного